

Фикҳ 197- дарс. Ислом шариатида бир масалада икки хил кўрсатма келган бўлса...

19:00 / 18.08.2022 2719

لَعُجْ اَمَّنْ اِنْ «: لَاق مَلَسُو هِي لَع لَل اِي لَصَّي بَّن لَّ اِنَّ عُ هُنَّ عُ هَل ل اِي ضَرَّ رَ رَ هُ يَبَّ اِنَّ ع
نَم لُ هَل ل اِع مَس : لَاق اِذِ اُو ، اُوْع كَر اَف اِذِ اُو ، اُوْرَب كَف رَّب ك اِذِ اِف ، هَب مَّ تُوَيْ لُ م اِم اِل ا
اُو لَص ف اَس ل اَج اِي لَص اِذِ اُو ، اُو دُ ج س اَف دَ ج س اِذِ اُو ، دُم ح ل ا ك ل و ا ن ب ر م ه ل ل ا : اُو ل وُق ف ه د م ح
ة س م ح ل ا ه ا و ر . « ن و ع م ج ا س و لُ ج

يَتَّح اُوْرَب كُت اَل و اُوْرَب كَف رَّب ك اِذِ اِف ، هَب مَّ تُوَيْ لُ م اِم اِل ا لَعُ ج ا مَّن اِنْ «: دُوَاد وُبَّ اَطْف ل و
اُو دُ ج س ت اَل و اُو دُ ج س اَف دَ ج س اِذِ اُو ، ع ك ر ي ي تَّ ح اُو ع ك ر ت اَل و اُو ع ك ر ا ف ع ك ر اِذِ اُو ، رَّب ك ي
دُ ج س ي ي تَّ ح .

سُم ت اِي م ي دَق ل ا ه ض ر م ي ف و ه « اَس و لُ ج اُو لَص ف اَس ل اَج اِي لَص اِذِ اُو «: ه ل و ق : ي د ي م ح ل ل ا ل ا ق
م ل ، ا م ا ي ق ه ف ل ح س ا ن ل ا و ا س ل ا ج ك ل د ذ ع ب م ل س و ه ي ل ع ل ل ا ا ي ل ص ي بَّن ل ا ا ي ل ص
ه ي ل ع ل ل ا ا ي ل ص ي بَّن ل ل ع ف ن م ر خ ا ل ا ف ، ر خ ا ل ا ب د ح و ي ا م ن ا و ، د و ع ق ل ا ب م ه ر م ا ي
ي ر ا خ ب ل ا ه ا و ر . م ل س و

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Имом унга эргашилиши учунгина қўйилгандир. Такбир айтса, сизлар ҳам такбир айтинглар. Рукуъ қилса, сизлар ҳам рукуъ қилинглар. «Самиъаллоҳу лиман ҳамидаҳ», деса, «Аллоҳумма

Роббанаа ва лакал ҳамд», денглар. Сажда қилса, сажда қилинглари. Ўтириб намоз ўқиса, барчангиз ўтириб намоз ўқинг», дедилар».

Абу Довуд келтирган лафзда:

«Имом фақат унга эргашилиши учун қўйилгандир. Такбир айтса, сизлар ҳам такбир айтинглари. У такбир айтмагунча сизлар такбир айтманглари. Рукуъ қилса, сизлар ҳам рукуъ қилинглари. У рукуъ қилмагунча сизлар рукуъ қилманглари. Сажда қилса, сизлар ҳам сажда қилинглари. У сажда қилмагунча сизлар сажда қилманглари», дейилган.

Ҳумайдий айтади:

«Ўтириб намоз ўқиса, барчангиз ўтириб намоз ўқинг», деган сўзлари у зотнинг илгариги бетобликларида бўлган. Бундан кейин Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам яна ўтириб намоз ўқидилар, одамлар эса ортларида тик туришди. У зот уларни ўтиришга буюрмадилар. Албатта, Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг амалларидан энг охиргиси олинади».

Бухорий ривоят қилган.

Биринчи ривоятдаги «Ўтириб намоз ўқиса, барчангиз ўтириб намоз ўқинг», дейилган гап ҳақида бир оз тушунтириш бериш лозим.

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам бу гапни отдан йиқилиб тушиб, ўнг ёнбошлари жароҳатланганда, у зотни кўргани келган саҳобаи киромларга ўтириб имомлик қилаётиб айтганлар.

Лекин ҳозирда ўтириб имомлик қилган кишига ўтириб иқтидо қилинмайди. Агар имом ўтириб имомлик қилса ҳам, қавм тик туриб иқтидо қилади, чунки Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам вафот этишларидан олдинги беморликларида ўтириб имомлик қилганларида саҳобаи киромлар тик туриб иқтидо қилганлар.

Умуман, Ислом шариатида бир масалада икки хил кўрсатма келган бўлса, иккисидан охиргисига амал қилинади. Биринчиси мансук, иккинчиси носук бўлади.

Ушбу усулий қоидани имом Бухорийнинг шайхлари Ҳумайдий иккинчи ривоятда баён қилиб бермоқдалар.

Шунинг учун жумхур уламолари: «Ўтириб намоз ўқийдиган имомга тик туриб иқтидо қилинади. Иқтидо қилувчи тик туришга қодир бўла туриб, имомига эргашаман деб, ўтириб намоз ўқиши жоиз эмас», дейдилар.

Имо қилувчи имо қилувчига иқтидо қилиши жоизлиги икковларининг ҳоли бир хил бўлган ҳолат учундир. Аммо имом ёнбошлаб, муқтадий ўтириб, имо билан намоз ўқиши жоиз эмас.

Нафл ўқувчи фарз ўқувчига иқтидо қилиши жоизлиги фарз намози нафлдан кучли бўлганидандир.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди